

Vítan er pallurin - forvitni er drívmegin

Leita

Listeria bakterian helst førd inn á kryvjivirkini

Útbúgving

Gransking

Um Setrið

Kunning

Til studentar

Fróðskapur
faroe university press

Listeria bakterian helst førd inn á kryvjivirkini

Hetta vísa kanningar, sum tvær lívfrøðileandi á Fróðskaparsetrinum, Beinta Birgitta Hentze Jensen og Inga Fossdal Nielsen, júst hava funnið fram til í teirra bacheloritgerð.

01.09.2011 | Eyðfinn Magnussen, Náttúruvísindadeildin

Siðani august mánað í 2008 hava tær báðar lisið lívfrøði á Náttúruvísindadeildin á Setrinum. Útbúgvingin endar við einari bacheloritgerð, har studentarnir sjálvir velja sær eitt vísindaligt evni, sum teir skulu lýsa nærri. Sum granskingarevni hava Beinta Birgitta og Inga kannað, hvussu listeria bakterian spjaðir seg á einum føroyskum laksavirkni.

LISTERIOSIS

Listeria monocytogenes er ein sjúkuelvandi baktería, sum er vanlig í umhvørvinum, men um illa vil til, kann hon elva til sjúkuna listeriosu hjá fólki. Fólk kunnu verða smittað, um tey eta mat, sum er fongdur við bakteríuni *Listeria monocytogenes*. Sjúkueyðkenni visir seg vanliga eftir 7-10 døgum, frá tí tú ert smittaður. Sjúkueyðkennini eru vanliga fepur, eymir vøddar og spýggja. Eisini kann sjúklingurin hava bleytan maga, men hetta er tó ikki so vanligt. Um sjúkan breiðir seg til nervalagði, kann hon føra til tað herviugu sjúkuna meningitis.

Tað er tó ikki ofta, at fólk gerast sjúk av mati, sum er fongdur við hesi bakteríuni. Eingin tilburður av listeriosis hevur verið skrásettur í Føroyum ella Íslandi síðani 1997, men í hinum norðurlondunum eru einir 4-8 tilburðir á hvørjum ári fyri hvørja millión av íbúgvum. Tey, sum verða rakt av sjúkuni, eru ofta fólk, sum eru veik frammanundan; eitt nú eldri fólk, nýføðingar, barnakonur og fólk við niðursettari immunverju, so sum alkoholikarar og fólk við sukursjúku og HIV. Av teimum, sum fáa sjúkuna, doyggja 20-30%.

HJÁLPA ALIVINNUNI

Virki, ið framleiða laks, kunnu vera dálkað við hesi bakteríuni, og tí er umráðandi er at vita, hvar í framleiðsluni dálkingin stavar frá. Hóast vandin fyri at gerast sjúk av mati, sum er fongdur við bakteríuni, er rættuliga lítil, eru tað tó fleiri lond, sum seta fullkomið bann fyri at innflyta mat, sum hevur hesa bakteríuna í sær. Tí hevur føroyska alivinnan stóran áhuga í, at fáa meira at vita um, hvaðani hendan bakterian kann stava frá. Hendan trupulleikan ynsktu Beinta Birgitta Hentze Jensen og Inga Fossdal Nielsen at hjálpa føroysku alivinnuni við.

ENDAMÁLID

Endamálið við verkætlanini var tí at kanna, í hvønn mun bakterian *Listeria monocytogenes* er at finna á føroyskum laksavirkjum. Um so var, at bakterian varð funnin inni á virkinum, var ætlanin at finna fram til, hvussu bakterian var komin hagar: Var hon førd inn á virkið við sjógv og laks, ella var hon kanska inni á virkinum frammanundan?

KANNINGIN

Fyri at fáa greiðu á, um bakterian var í sjónum, vóru prøvar regluliga tiknar av sjónum við alibrúk á trimum ymskum firdum. Prøvarnar vórðu tiknar í tíðarskeiðinum frá oktober 2010 til mars 2011. Úrslitini vóru eitt sindur ymsk frá staði til stað, men í millum helvtin og tveir triðingar av sjógvprøvnunum vóru fongdir við bakteríuni. Royndir vórðu eisini tiknar av sjógv, har fiskurin varð tiki, og har, sum fiskurin var blóðgaður, men har var bakterian ikki at finna, hvørki aðrenn og heldur ikki, tá laksurin varð tiki.

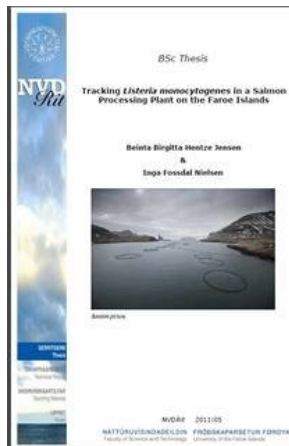
Siðani var farið at kanna inni á sjálvum kryvjivirkinum. Aðrenn framleiðslan byrjaði, vórðu 11 sýni tiki inni á virkinum, men tá vóru ongar *Listeria monocytogenes* bakteríur at finna inni á virkinum. Eftir at framleiðslan var farin í gongd, vóru royndir aftur tiknar inni á virkinum, men nú var øðrvísi. Á fyrstu vitjanini var bakterian at finna í einum av sýnunum, næstu ferð var ongin baktería at finna, men tá Beinta Birgitta og Inga komu triðju ferð, var aftur eitt av sýnunum fongt við bakteríuni. Tá tær báðar kannaðu laksin, eftir at hann var liðugt viðgjørdur inni á virkinum, vóru úrslitini, at ein av laksunum hevði listeria bakteríuna á sær. Men bakterian var tó bert uttan á skræðuni, tí tá laksurin varð skorin sundur og sýni tiki innan úr flakinum, vóru ongar bakteríur at finna. Bakterian kann tó haldast burtur, um framleiðsluhølini verða væl og virðiliga vaskað og sóttreinsað. Hetta varð gjørt á laksavirkinum, tí hevði bakterian ikki møguleika at koma fyrri seg inni á virkinum, og tí var

Listeria bakterian kann elva til álvarsligu sjúkuna listeriosu.

Beinta Birgitta Hentze Jensen og Inga Fossdal Nielsen við bachelorprógnum, sum visir, at tær báðar hava skil fyri *Listeria monocytogenes* bakteríuni.

Verkætlanin hjá Beintu Birgittu Hentze Jensen og Ingu Fossdal Nielsen hevur heitið 'Tracking *Listeria monocytogenes* in a Salmon Processing Plant on the Faroe Islands' og snýr seg um, hvussu bakterian *Listeria monocytogenes* verður førd frá føroyskum alibrúkum inn á kryvjivirki.

Seinastu tíðindi

17.11.2011

ISLEX alment opnað

Á stórum hátíðarhaldi í Reykjavík í gjár, 16. november 2011, var netorðabókin Islex alment opnað.

16.11.2011

Enskt greinasavn um føroysk viðurskifti

Fróðskapur hevur givið út greinasavnið "Among the Islanders of the North. An Anthropology of the..."

15.11.2011

Gjáardagar

Fastir lærarar og skrivari á Føroyamálsdeildini vóru í Gjáargarði 14. november og arbeiddu við...

15.11.2011

Skeið í føroyskum í Týsklandi

Zakaris Svabo Hansen hevur verið í Rendsburg og lært týskarar føroyskt.

13.11.2011

Dansispøl í bók og á gólvi

Á bókadegnum varð bókin Danse- og sanglege på Færøerne eftir Andreu Susanne Opielka lægd fram.

Fleiri tíðindi...

Visir 91 til 100 av 539

Aftur Síða 9 Síða 10 Síða 11 Fram

listeria bakterian ikki var nakra trupulleiki fyri framleiðsluna av laks á hesum virkinum.

HVAÐANI KEMUR HON?

Næsta stigið hjá teimum báðum var síðan at kann, hvussu bakterian var komin inn á virkið. Var hon komin inn á virkið við laksinum, ella var hon har longu frammanundan? Fyri at fáa greiðu á hesum spurninginum, vórðu bakteriurnar, sum tær funnu á laksinum, samanbornar við eldri bakteriur, sum vóru funnar inni á virkinum tvey ár frammanundan. Hesar samanberingarnar vóru gjørdar við nútímans DNA-kanningum. Kanningarnar vísu, at tað var munur á teimum nýggju og teimum gomlu *Listeria monocytogenes* bakteriumum. Kanningin hjá teimum báðum vísti eisini, at tær nýggja listeria bakteriumar, sum vórðu funnar inni á virkinum, vóru meinlíkar við listeriu bakteriurnar á fjørðinum, har laksurin var tikin, men ymiskar frá listeria bakteriumum, sum vórðu funnar á hinum báðum firðunum, har prøvar eisini vórðu tiknir. Niðurstøðan hjá Beintu Birgittu og Ingu var tí, at nýggju bakteriurnar máttu verða komnar inn á virkið frá sjónum uttanfrá.

NIÐURSTØÐAN AV KANNINGINI

Samanumtikið vísa kanningarnar, sum Beinta Birgitta Hentze Jensen og Inga Fosssdal Nielsen hava gjørt, at bakterian *Listeria monocytogenes* var vanlig í sjónum í øllum teimum trimum alibrúkkunum, sum vórðu kannaði. Út frá hesum má metast, at bakterian er í sjónum á øllum teimum føroysku aliekinum. Kanningarnar hjá teimum báðum vísa eisini, at reingeringin á virkinum var í lagi, tí áðrenn framleiðslan byrjaði, var bakterian ikki at finna inni virkinum. Kanningin vísti eisini, at bakteriurnar sum vórðu funnar, tá framleiðslan var farin í gongd, vóru øðrvísi enn tær *Listeria monocytogenes* bakteriumar, sum vóru funnar á virkinum tvey ár frammanundan. Metast má tí, at bakterian kemur inn á virkið, tá laksurin verður tikin úr sjónum og fluttar inn á virkið, men tann dagliga reingerðingin ger, at bakterian ikki kann koma fyri seg inni á virkinum. Bakterian er tó bert at finna uttan á skræðuni á laksinum, men ikki inni í sjálvum flakinum, sum jú er tað, ið fólk eta. Tiskil skuldi eingin vandi verið við at eta henda laksin.

SAMSTARV VIÐ HEILSUFRØÐILIGU STARVSSTOVUNA

Verkætlanin er gjørd í samstarvi við Heilsufrøðiligu Starvsstovuna. At hjálpa sær, hava Beinta Birgitta og Inga havt Jógvan Páll Fjallsbak, sum er sivilverkfrøðingur og deildarleiðari á mikrobiologisku deild og Debes H. Christiansen, sum er molekylarbiologur og deildarleiðari á patologisku deild á Heilsufrøðiligu Starvsstovuni. Eisini hevur Svein-Ole Mikalsen, sum er professari í molekylarbiologi á Fróðskaparsetrinum verið knýttur at verkætlanini.

Á Heilsufrøðiligu Starvsstovuna eru tey sera væl nýgd við kanningarnar hjá Beintu Birgittu og Ingu.

Les bachelorrítgerðina hjá Beintu Birgittu Hentze Jensen og Ingu Fosssdal Nielsen ' [Tracking *Listeria monocytogenes* in a Salmon Processing Plant on the Faroe Islands](#) ' her (pdf-fíla; 1,2KB).

Atknýtt tíðindi

[Kræklingaaling í Føroyum](#)

[Sjey nýggjar lívfrøðingar frá Setrinum](#)

[Lívfrøðin hjá føroyskum vatnasílum](#)

Samband

Fróðskaparsetur Føroya
J.C. Svabos gøta 14
FO-100 Tórshavn

Tel.: +298 352500
Faks: +298 352501
setur(a)setur.fo

 Setrið á Facebook

 Rita inn til teldupost

CMS::TypoConsult